

KRONIKA

STARO IN NOVO PRI KONDORJU

Književnost

Kondorjeva knjižnica, naj sledi programu, ki je lahko naravnana k šolam, ali pa se od njega opazno oddaljuje, prinaša z novo izšlimi zvezki nekaj starega in več novega. Da se Kondor vse bolj odpira nešolskemu bralcu, kaže več naslovov iz letošnje realizacije ali pa tudi iz prejšnjega leta. Tu se bo prej ali slej zgostilo vprašanje Kondorjeve osnovne naravnosti. Kakor koli že, šolski vidik je še vedno interesanten z več pogledov: iz neutajljive potrebe po takem čtivu, ki je v koordinatah šolskega spoznavanja književnosti, in ne le zgolj te. Po drugi strani pa zahteva po metodičnem pristopu k literarnemu delu in interpretaciji, dostopni bralcu in njegovi starostni in spoznavni stopnji, ostaja kot konstanta ter kot most od literarnega dela k temu, kar preprosto imenujemo spremeno besedo. Tehtanje o tem, ali Kondor izpolnjuje te norme ali ne in koliko, bi terjalo širše vključevanje Kondorjevih zvezkov in natančno analizo, kar bo slej kot prej potrebno storiti. Gotovo pa ni mogoče prezreti tega ali onega dela, ki sicer ne sodi v ožji okvir uporabe v šolskih klopih, a bi brez takega dela ostali siromašnejši. Glas, da bi kaj takega lahko izšlo drugod, je na mestu. Tako mnogi, ki dolga leta pazljivo sledijo pridobitvam Kondorjeve knjižnice, ki se sicer lahko ponaša z dosežki.

Med že znanimi zvezki Kondorja se znova srečujemo s Kranjskimi komedijanti Bratka Krefta ob zelo premišljeni in zaokroženi spremni besedi Dušana Moravca. Očitno je ta svojska veseloigra pošla in jo je bilo potrebno ponatisniti. Podobno kot pri Mladenu Oljači Molitev za moje brate, v novem

prevodu Branka Gradišnika ter z novo spremno besedo Aleša Debeljaka. Le da je F. Smerdujev prevod Oljače za zbirko Zenit ostal skoraj brez spremne besede, A. Debeljak pa jo je s poznavanjem, z osebno profiliranim pristopom in znanjem esejistično strnil — vendar za odraslega bralca. Poizkus lahko pokaže, kako srednješolec ni kos tekoče spremljati eseja, bodisi zaradi besed, ki jih najde ali pa ne v pomožnih virih, zaradi ravni, ki ni dojemljiva nekomu, ki terminološko s strokovne plati ne more poznati pojmovnega radija, namigov, opredelitvenega faktorja. Resda tudi srednješolec lahko s takimi »izpusti neznanega« sledi osnovni razlagi avtorja, ne pa finesam celotnega eseja.

Anton Vodnik doživlja z Glasom tišine prvi antologijski izbor. Za izbiro pesmi, ureditev in tudi za spremno besedo o Antonu Vodniku ter naravi njegovega pesništva je spregovorila Franca Buttolo. Avtorica celotnega prikaza je s študijsko podkrepljenostjo zajela življenje in delo pesnika, ki je ostal vse življenje brez posebnih priznanj, ni doživel ponatisov ali antologijskega izdanja svojih pesmi, vendar pa je s svojim pesništvom zaznamoval predvino in povojno liriko na Slovenskem. Metafizična narava A. Vodnika daje pesmim posebno značilnost. Zanimivo je, da Franca Buttolo govori o simbolizmu A. Vodnika, medtem ko smo vajeni postavljati pesnika v okvir ekspresionizma. Ne glede na to pa se samodejno poraja vprašanje simbola pri ekspresionistih. Urednik Kondorja Aleš Berger je s posluhom odprl tej zbirki »vzporedno možnost«, tj. likovne vzporednice, kjer je to naravno, umestno. V 224. zvezku je Milček Komelj dopolnil Franco Buttolo z Poezijo Antona Vodnika in likovno umetnostjo.

Tako je obogatil tiste stičnice, ki so pri A. Vodniku imanentne v korelaciji do likovne umetnosti, tudi do glasbenega. Odrbane reprodukcije lepo ponazarjajo duhovni in izrazni svet, ki je bil blizu A. Vodniku.

Lukijana smo dobili pred desetletji, sedaj pa nam 226. zvezek Kondorja prinaša Izbrane spise v izboru in prevodu Marjete Šašel Kos. Pred nami je izbor že znanega in pa novi prevodi, med njimi tudi znameniti Lukijanov spis Kako je treba pisati zgodovino. Ne kaže dvomiti o skrbnem prevodu in premišljenem izboru, knjiga bo koristila latinistom na univerzi in zahtevnejšim bralcem, tistim redkim, ki sežejo tudi po antični klasiki. V srednješolskem okviru Lukijan nikoli ni bil deležen pozornosti niti v časih, najbolj naklonjenih literaturi. Marjeta Šašel Kos je naravnala spremno besedo za študente latiniste in nadrobno osvetlila problematiko. Schillerjeva tragedija Marija Stuart je že davno pred vojno doživela prevod in natis. Sedaj smo jo dobili v prevodu Boruta Trekmana, za 227. zvezek Kondorja je napisal esejistično in študijsko Ideal in življenje z mnogimi dragocenimi navedbami, z opombami in časovno preglednico o F. Schillerjevem življenju. Škoda pa, da nismo dobili v prevodu F. Schillerjevih Razbojnikov z uporniško vsebino. Ne glede na to, da je ta drama prinesla F. Schillerju štirinajst dni aresta, pa je tedanji čas z navdušenjem sprejel uporniškega duha te drame, bi kot vihar niško delujoča igra z idejo svobode in borbe proti tiraniji dosti bolj ustrezala današnjemu času in — naj ne bo slabo vzeto — šolskemu profilu.

Med prevedenimi deli je najbolj razveseljiv premišljen izbor del Edgarja Allana Poea. Ne le da Poe sodi v tirnice tistih imen in del, ki naj jih šolan človek spozna, tudi o odmevnosti nekaterih njegovih del pri nas bo treba prej ko slej premisliti. Za izbor je poskrbel Andrej Arko in tudi prevedel pesmi, nekaj proze, pri prozi pa je vključil prevode Jožeta Udoviča, Borisa Rihteršiča ter Zorana Jerina z Igorjem Šentjurcem. S pridom je A. Arko upošteval tudi Poejev esejistični delež z dvema središčnima deloma in tako z izborom podal vsa tri področja Poejevega ustvarjanja. Kadar gre (za Kondorjevo) predstavitev literarne osebnosti z razvejano, večstransko literarno naravnostjo, je še kako važno, da prejemnik dobi vpogled na vsa področja umetnikovega ustvarjanja, kadar je to estetsko pogojeno. Andrej Arko je bil popolnoma kos ne lahki nalogi, da iz mnogo obsežnejšega gradiva odbere tisto, kar velja za antologijsko premišljeno. Morebiti bi se pri prozi našla še kaka novela, črtica. Spremna beseda »Edgar Allan Poe« ne sega širše v Poejevo ustvarjalnost, zato pa avtor pregledno in z bistvenimi opozorili govori o naravi in posebnostih Poejevega leposlovja. Mimoregode povedano, tu se srečujemo s četrtem prevodom Krokarja, po katerem ima celoten izbor naslov. Kako občutljivo je prevajati Poeja, nam razodeva prav ta pesem in bilo bi zanimivo primerjati prevode. A. Arko je podal tudi opombe, ki so pač vedno potrebne, dobrodošel je tudi pregled tega, kar je Poejevega izšlo prevedeno v slovenščino. Za naslovnico se prilega J. Tisnikarjeva slika krokarja.

Igor Gedrih

RAZSTAVA ZDENKA HUJANA

Razstavišče Equrna je že nekaj časa Likovna privlačno zbirališče umetnikov in obiskovalcev, ki se želijo izogniti utečeni,

etablirani razstaviščni praksi in v določeni meri težnjam, ki so v umetniški izraznosti že prehojene, potrjene in utrjene. Vsaj v merilu slovenskih razmer, vsaj delno. S tem pa Equrna ne